

Openbaar i-DEPOT en modellenrecht

Op het gebied van het modellenrecht heeft het openbare i-DEPOT twee duidelijke voordelen ten opzichte van het niet-openbare i-DEPOT. Deze zullen hier kort worden toegelicht.

Voordeel 1: openbaar i-DEPOT en niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel

De Gemeenschapsmodellenverordening¹ (GemModVo) heeft, naast het (bij het BHIM) ingeschreven Gemeenschapsmodel, nog een andere belangrijke noviteit geïntroduceerd: het niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel. Dit was een duidelijke breuk met het aloude adagium “geen bescherming zonder inschrijving”.

De bescherming is wel enigszins verschillend: waar de houder van een ingeschreven model kan optreden tegen het gebruik van elk voortbrengsel met hetzelfde (of bij de geïnformeerde gebruiker geen andere algemene indruk wekkend) uiterlijk, biedt het niet-geregistreerde model alleen bescherming in geval van namaak (ontlening)². De beschermingsduur is ook verschillend: maximaal 25 jaar voor een geregistreerd model, 3 jaar voor een niet-geregistreerd model. Deze nieuwe vorm van bescherming is dan ook, blijkens de considerans van de Verordening (punten 16 en 17), met name bedoeld voor bedrijfstakken waarin veel modellen worden geproduceerd met een korte commerciële levensduur³. In de praktijk lijkt het niet-geregistreerde model een succesvol middel van bescherming te zijn⁴.

In geval van een niet-geregistreerd recht is het uiteraard moeilijker om de aanvang van de bescherming te bepalen dan bij een wel geregistreerd recht. Bij het niet-geregistreerde Gemeenschapsmodel gaat de bescherming in op de datum waarop het model voor het eerst op het grondgebied van de Gemeenschap voor het publiek ter beschikking is gesteld⁵. Artikel 11 GemModVo bepaalt:

“Artikel 11 Aanvang en duur van de bescherming van het niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel

1. Een model dat aan de in afdeling 1 vastgestelde voorwaarden voldoet, wordt gedurende drie jaar met ingang van de datum waarop het model voor het eerst binnen de Gemeenschap voor het publiek beschikbaar is gesteld, als niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel beschermd.

2. Voor de toepassing van lid 1 wordt een model geacht binnen de Gemeenschap voor het publiek beschikbaar te zijn gesteld, indien het gepubliceerd is, tentoongesteld, in de handel gebracht of anderszins openbaar gemaakt is, en wel op zodanige wijze dat deze feiten bij een normale gang van zaken redelijkerwijs ter kennis konden zijn gekomen van ingewijden in de betrokken sector die in de Gemeenschap werkzaam zijn. Het model wordt echter niet geacht voor het publiek beschikbaar te zijn gesteld, louter omdat het onder uitdrukkelijke of stilzwijgende voorwaarde van geheimhouding aan een derde bekendgemaakt is.”

In de praktijk zal het niet altijd eenvoudig zijn om te bewijzen wanneer een model voor het eerst binnen de Gemeenschap voor het publiek beschikbaar is gesteld op zodanige wijze dat dit bij een normale gang van zaken redelijkerwijs ter kennis kon zijn gekomen van ingewijden in de betrokken sector⁶. Het i-DEPOT (openbaar of niet) kan hierbij een nuttig hulpmiddel zijn, doordat er bijvoorbeeld foto's van de eerste beurs waarop een product wordt geïntroduceerd in kunnen worden vastgelegd. Het openbare i-DEPOT kan daarnaast echter nog een veel belangrijker hulpmiddel zijn, in die zin dat het verrichten van een openbaar i-DEPOT op zichzelf kan worden beschouwd als beschikbaarstelling voor het publiek in de zin van artikel 11 GemModVo. Het gaat immers om een publicatie (of openbaarmaking) binnen de Gemeenschap en het lijkt moeilijk betwistbaar dat de deskundige maatman (de ingewijden in de betrokken sector) hiervan redelijkerwijs in kennis kan komen, zeker gezien het gaat om een publicatie op een voor eenieder toegankelijke en van een duidelijke zoekfunctie voorziene website van een officieel IE-bureau dat zich ook met bescherming van modellen bezighoudt. Daarmee heeft het openbaar i-DEPOT niet alleen een

¹ Verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende Gemeenschapsmodellen.

² Artikel 19 lid 2 GemModVo.

³ Charles-Henry Massa en Patrice Vanderbeeken noemen het “een prachtig instrument voor producten met een korte levensduur zoals bijvoorbeeld kleding, cosmetische producten of speelgoed”; BMM-Bulletin 2002/2, pag. 46 e.v..

⁴ Een overzicht van uitspraken van “Community Design Courts” is te vinden op <http://oami.europa.eu>, zie voorts www.boek9.nl.

⁵ De problematiek rond de bepaling van het relevante moment voor aanvang van de bescherming en voor nieuwigheid en eigen karakter wordt beschreven door M.E. Santman en W.J.G. Maas, “Prikkelende aspecten van het niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel”, BIE 2006, pag. 73 e.v..

⁶ Zie hierover ook de website van het OHIM: <http://oami.europa.eu/ows/rw/pages/RCD/FAQ/RCD8.en.do#100>.

bewijsfunctie, maar kan dit ook worden gebruikt als middel om de beschermingstermijn te doen aanvangen en daarover naar derden duidelijkheid te creëren.

Voordeel 2: openbaar i-DEPOT en latere bescherming door derden

Daarnaast geldt dat het in de praktijk voorkomt dat de ontwerper zelf niet tot een modeldepot overgaat (of daartoe nog niet is overgegaan maar dat nog wel binnen de termijn van respijt⁷ kan doen), maar dat een derde (bijvoorbeeld een (ex-)werknemer of een partij waarmee onderhandelingen zijn afgebroken) dit zonder toestemming van de ontwerper op eigen naam doet. In dat geval kan het i-DEPOT (openbaar of niet) dienen als nuttig bewijsmiddel in het kader van een vordering tot opeising⁸. Verder komt het voor dat de ontwerper zelf niet tot bescherming wenst over te gaan, maar het natuurlijk ook niet prettig vindt als een derde die dat voor een soortgelijk model wel heeft gedaan hem het gebruik ervan kan verbieden. In dat geval kan de ontwerper zich op zijn recht van voorgebruik⁹ beroepen, ter ondersteuning waarbij het i-DEPOT (openbaar of niet) uiteraard als bewijsmiddel kan dienen. Belangrijk bijkomend voordeel van het openbaar i-DEPOT ten opzichte van het niet-openbaar i-DEPOT is dat de openbaarmaking ook gevolgen heeft voor de nieuwheid van een dergelijk model, zodat de eerste ontwerper op die grond bovendien de nietigheid van de door een derde geclaimd model kan inroepen¹⁰.

Conclusie

Concluderend kan dus worden gesteld dat, waar het niet-openbare i-DEPOT uitsluitend een bewijsfunctie heeft, het openbare i-DEPOT als bijkomend voordeel heeft dat het naast de bewijsfunctie ook op zichzelf een niet-geregistreerd modelrecht kan doen ontstaan en voor derden kenbaar maken¹¹. Bovendien geeft het openbaar i-DEPOT de werkelijke ontwerper een krachtig wapen om op te treden tegen een derde die (wel) tot een modeldepot overgaat, omdat de openbaarmaking nieuwheidsschadelijk kan zijn voor dat model¹².

⁷ Artikel 7 GemModVo; artikel 3.3 lid 4 BVIE.

⁸ Artikel 15 GemModVo (zowel voor ingeschreven als voor niet-ingeschreven Gemeenschapsmodellen); artikel 3.7 BVIE (voor Beneluxmodellen).

⁹ Artikel 22 GemModVo; artikel 3.20 BVIE.

¹⁰ Artikelen 5 en 25 GemModVo (zowel voor ingeschreven als voor niet-ingeschreven Gemeenschapsmodellen); artikel 3.3 en 3.23 BVIE (voor Beneluxmodellen).

¹¹ Dit maakt het openbaar i-DEPOT overigens nadrukkelijk geen register. Het gaat slechts om een (facultatieve) openbaarmaking.

¹² Overigens geldt dit uiteraard niet alleen voor modellen, maar ook voor octrooien.